

PACIOLI

Voorstel tot noodzakelijke wijziging van artikel 52, 11° WIB 1992

I. Inleiding

Artikel 52, 11° van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 (hierna WIB 1992) is een bepaling die betrekking heeft op de in artikel 32 van hetzelfde wetboek bedoelde bedrijfsleiders. Ze biedt de bedrijfsleiders de mogelijkheid om de interest van schulden, aangegaan voor het verkrijgen van aandelen die het maatschappelijk kapitaal van de vennootschappen vertegenwoordigen waarin ze hun opdracht uitoefenen, van hun beroepsinkomsten af te trekken.

In het hiernavolgend artikel geven we een samenvatting van de voorwaarden waaraan die aftrekmogelijkheid is onderworpen en zetten we de redenen uiteen waarom, onzes inziens, sommige ervan moeten worden opgeheven of aangepast ten einde het wettelijk voorschrift met de vigerende Europese en handelsrechtelijke normen in overeenstemming te brengen.

II. Wettelijk voorschrift

Artikel 52, 11° WIB 1992 bepaalt in zijn huidige versie:

«Onder voorbehoud van het bepaalde in de artikelen 53 tot 66bis worden inzonderheid als beroepskosten aangemerkt:

[...]

11° de door bedrijfsleiders werkelijk betaalde interest van schulden aangegaan bij derden voor het verkrijgen van aandelen die een fractie van het maatschappelijk kapitaal van een binnenlandse vennootschap vertegenwoordigen waarvan zij in het belastbare tijdperk periodiek bezoldigingen ontvangen; behalve met betrekking tot instellingen als vermeld in artikel 56, worden niet als een derde aangemerkt, de voormelde vennootschap zelf, zomede elke onderneming ten aanzien waarvan die vennootschap zich rechtstreeks of onrechtstreeks in een band van wederzijdse afhankelijkheid bevindt.»

III. Aftrekvoorwaarden

III.1. Bedrijfsleider

De twee in artikel 32 WIB 1992 gedefinieerde categorieën van bedrijfsleiders komen voor de in artikel 52, 11° WIB 1992 omschreven aftrekregeling in aanmerking, namelijk de natuurlijke personen die:

- 1° een opdracht als bestuurder, zaakvoerder, vereffenaar of gelijksoortige functies uitoefenen (bedrijfsleiders van de eerste categorie);
- 2° in de vennootschap een leidende functie of een leidende werkzaamheid van dagelijks bestuur, van commerciële, financiële of technische aard, uitoefenen buiten een arbeids-overeenkomst (bedrijfsleiders van de tweede categorie).

Alleen de interest betaald tijdens de uitoefening van een functie als bedrijfsleider mag worden afgetrokken, zolang de aandelen waarvan de aankoop de rentedragende schuld heeft doen ontstaan in het vermogen van de bedrijfsleider blijven⁽¹⁾. Het verlies van de hoedanigheid van bedrijfsleider of de vervreem-

- (1) De interest komt niet meer voor aftrek in aanmerking wanneer de effecten worden verkocht, geruild, in de vennootschap ingebracht of op enige andere wijze onder bezwarende titel vervreemd, alsook wanneer ze kosteloos worden afgestaan of de vennootschap het ermee overeenstemmend kapitaal terugbetaalt.

INHOUD

- **Voorstel tot noodzakelijke wijziging van artikel 52, 11° WIB 1992** **1**
- **Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten in de toelichting van de balans** **5**
- **Boekhoudkundige verwerking van een vermogensportefeuille** **7**

ding van de effecten stellen dus een einde aan de aftrekbaarheid van de interest.

Het is daarentegen niet noodzakelijk om bedrijfsleider te zijn op het tijdstip dat de lening is aangegaan⁽²⁾.

III.2. Schuld aangegaan bij een derde

Om voor aftrek in aanmerking te komen moet de interest voortvloeien uit een contractuele schuld. Het is niet vereist dat het een geldlening in de zin van artikel 1895 van het Burgerlijk Wetboek betreft. De schuld kan, bijvoorbeeld, voortvloeien uit het feit dat de koper de mogelijkheid werd geboden om de prijs in schijven en mits de betaling van rente te voldoen⁽³⁾.

De tekst vermeldt dat de schuld bij een *derde* moet zijn aangegaan en preciseert wie niet als een derde wordt aangemerkt: de vennootschap zelf (zijnde de vennootschap waarvan de effecten zijn verkregen), evenals elke onderneming ten aanzien waarvan die vennootschap zich rechtstreeks of onrechtstreeks in een band van wederzijdse afhankelijkheid⁽⁴⁾ bevindt, behalve wanneer het een in artikel 56 WIB 1992 bedoelde kredietinstelling betreft.

Die restrictie betreffende de hoedanigheid van de schuldeiser vindt haar oorsprong in de wet van 20 juli 1990 die artikel 26, § 2 van de wet van 7 december 1988 houdende hervorming van de inkomstenbelasting, dat thans artikel 52, 11° WIB 1992 is geworden, heeft gewijzigd.

De voorbereidende werkzaamheden van de wet van 20 juli 1990 hullen zich in stilzwijgen over de motieven van die restrictie. Ze vermelden alleen in het algemeen dat de door deze wet aangebrachte wijzigingen tegemoet wensen te komen aan bepaalde misbruiken en onnauwkeurigheden, bronnen van rechtsonzekerheid voor de belastingplichtige en de administratie⁽⁵⁾.

Toch kan worden vastgesteld dat het stelsel, door de bewuste wijziging, in overeenstemming werd gebracht met het destijds geldende handelsrecht, met name artikel 52ter van het Wetboek van Koophandel, dat artikel 629 van het Wetboek van Vennootschappen is geworden. Die bepaling was van toepassing op naamloze vennootschappen en, *mutatis mutandis*, op besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid (bvba) en coöperatieve vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid (cvba). Het artikel bepaalde (in de versie ervan die in het Wetboek van Vennootschappen werd overgenomen):

(2) Com.IB 1992, 52/169.

(3) Com.IB 1992, 52/173.

(4) Voor het begrip vennootschappen in een band van wederzijdse afhankelijkheid, zie Com.IB 1992, 26/35 tot 26/37.

(5) *Parl. St. Kamer*, Zitting 1989-1990, 1218/1, p. 14.

«Een naamloze vennootschap mag geen middelen voorschieten, leningen toestaan of zekerheden stellen met het oog op de verkrijging van haar aandelen of van haar winstbewijzen door derden.

Paragraaf 1 is niet van toepassing:

1° op verrichtingen in de gewone bedrijfsuitoefening die plaatshebben onder de voorwaarden en tegen de zekerheden die normaal voor soortgelijke verrichtingen worden geëist, van ondernemingen die worden beheerst door de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen; [...].»

Maar artikel 629 van het Wetboek van Vennootschappen werd onlangs gewijzigd door artikel 19 van het koninklijk besluit van 8 oktober 2008⁽⁶⁾ tot wijziging van het Wetboek van Vennootschappen ingevolge Richtlijn 2006/68/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 september 2006 tot wijziging van Richtlijn 77/91/EEG van de Raad met betrekking tot de oprichting van de naamloze vennootschap, alsook de instandhouding en wijziging van haar kapitaal.

Het principiële verbod, waartoe de naamloze vennootschappen waren gehouden, om de verkrijging van hun eigen aandelen te financieren, werd omgevormd tot een principiële toelating, onderworpen aan volgende voorwaarden:

«Het voorschieten van middelen, toestaan van leningen of stellen van zekerheden door een naamloze vennootschap met het oog op de verkrijging van haar aandelen of van haar winstbewijzen of met het oog op de verkrijging of de inschrijving door een derde van certificaten die betrekking hebben op aandelen of winstbewijzen, moet voldoen aan de volgende voorwaarden:

1° de verrichtingen gebeuren onder de verantwoordelijkheid van de raad van bestuur en tegen billijke marktvoorwaarden, met name wat betreft de rente die de vennootschap ontvangt en de zekerheid die aan de vennootschap wordt verstrekt. De kredietwaardigheid van iedere betrokken tegenpartij moet nauwgezet onderzocht worden;

2° de verrichting is onderworpen aan een voorafgaand besluit van de algemene vergadering, genomen met inachtneming van de in artikel 558 bepaalde voorschriften inzake quorum en meerderheid;

3° de raad van bestuur stelt een verslag op waarin de redenen voor de verrichting, het belang dat de vennootschap bij het aangaan van een dergelijke verrichting heeft, de voorwaarden waartegen de verrichting wordt aangegaan, de aan de verrichting verbonden risico's voor de liquiditeit en de solvabiliteit van de vennootschap en de prijs waartegen de derde geacht wordt de aandelen te verkrijgen, worden vermeld. Dit verslag wordt bekendgemaakt

(6) *B.S.* van 30 oktober 2008. Artikel 79 van de programmawet van 8 juni 2008 machtigt de Koning om het Wetboek van Vennootschappen in uitvoering van de desbetreffende Europese richtlijn te wijzigen.

overeenkomstig artikel 74. Wanneer een bestuurder van de moeder vennootschap of de moeder vennootschap zelf de begunstigde is van de verrichting, dan bevat het verslag van de raad van bestuur bovendien een specifieke verantwoording van de genomen beslissing, rekening houdend met de hoedanigheid van de begunstigde, alsook met de vermogensrechtelijke gevolgen van de verrichting voor de vennootschap;

4° het voor die verrichting uitgetrokken bedrag moet overeenkomstig artikel 617 voor uitkering vatbaar zijn. De vennootschap neemt aan de passiefzijde van haar balans een niet voor uitkering beschikbare reserve op, ten bedrage van de totale financiële bijstand;

5° wanneer een derde met financiële bijstand van de vennootschap overeenkomstig artikel 622, § 2, vervreemde aandelen van de vennootschap verkrijgt, of op in het kader van een verbod van het geplaatst kapitaal uitgegeven aandelen inschrijft, vindt die verkrijging of inschrijving plaats tegen een billijke prijs.

[...].

Voor de bvba's en de cvba's werden gelijkaardige bepalingen aangenomen⁽⁷⁾.

Uit die nieuwe, op 1 januari 2009 in werking getreden⁽⁸⁾ handelsrechtelijke regeling volgt onder meer dat bedrijfsleiders voortaan de aankoop van aandelen van de vennootschappen waarin ze hun opdrachten uitvoeren kunnen financieren met behulp van van die vennootschappen verkregen financieringen, wat vroeger onmogelijk was.

Maar op fiscaal gebied blijft het oude verbod ongewijzigd. Net zoals de hervorming van 1990, die aan de oorsprong van dit verbod ligt, ertoe strekte een bepaalde rechtsonzekerheid op te heffen, komt het ook nu gepast voor om artikel 52, 11° WIB 1992 te wijzigen, ten einde te vermijden dat bedrijfsleiders fiscaal worden bestraft als ze, met inachtneming van de vigerende handelsrechtelijke normen, van de vennootschappen die ze leiden een financiering bekomen voor de aankoop van de aandelen ervan, maar de interest in verband met die financiering niet kunnen aftrekken.

Het toepassingsgebied van het fiscaal verbod is inderdaad veel ruimer dan het oude handelsrechtelijk verbod, aangezien het eerste alle vennootschapsvormen (en niet alleen de nv, de bvba en de cbva) beoogt en ook de vennootschappen in een band van wederzijdse afhankelijkheid betreft. Maar dan nog rijst de vraag welke legitieme rechtvaardiging het verbod in zijn huidige vorm behoudt, nu het handelsrechtelijk verbod vervangen werd door een voorwaardelijke toelating.

(7) Nieuwe artikelen 329 (bvba) en 430 (cvba) van het Wetboek van Vennootschappen.

(8) Artikel 20 van het koninklijk besluit van 8 oktober 2008.

Om redenen van samenhang zou artikel 52, 11° WIB 1992 de fiscale aftrek moeten onderwerpen aan de naleving van de door het Wetboek van Vennootschappen voor de nv's, de bvba's en de cvba's gestelde voorwaarden. Die voorwaarden zouden *pro fisco* eventueel kunnen uitgebreid worden tot andere vennootschapsvormen en de vennootschappen in een band van wederzijdse afhankelijkheid.

III.3. Verrijging van aandelen

De aftrek wordt alleen toegestaan voor interest van schulden aangegaan voor *het verkrijgen* van aandelen die een fractie van het maatschappelijk kapitaal uitmaken.

Vóór de inwerkingtreding van de wet van 20 december 1995⁽⁹⁾ stond de tekst van artikel 52, 11° WIB 1992 de aftrek toe van interesten van schulden aangegaan met het oog op «*het inschrijven op of het verkrijgen*» van aandelen die een fractie van het maatschappelijk kapitaal vertegenwoordigen.

De hervorming van 1995 heeft enkel het woord «*verrijgen*» behouden, met als doel het voordeel van de aftrekregeling uitsluitend te behouden voor «*het verkrijgen op de secundaire markt*», met name de overname van aandelen van een bestaande vennoot, met uitsluiting van het inschrijven op nieuwe effecten bij de oprichting van een vennootschap of bij de verbod van het maatschappelijk kapitaal.

III.4. Fractie van het maatschappelijk kapitaal

De aftrek wordt enkel toegestaan voor verrichtingen inzake het verkrijgen van effecten die een *fractie van het kapitaal* van binnenlandse vennootschappen vertegenwoordigen.

Het moet dus om effecten gaan die de houder ervan in staat stellen ten volle de voorrechten van elke vennoot uit te oefenen. De verkrijging van winstdeelnemingen, aandelenopties, warrants of certificaten geeft geen recht op de aftrek op grond van artikel 52, 11° WIB 1992.

III.5. Binnenlandse vennootschappen

De verkrijging moet betrekking hebben op de effecten van een *binnenlandse* vennootschap.

Die voorwaarde doet een probleem ontstaan met betrekking tot de overeenstemming van artikel 52, 11° WIB 1992 met het Europees recht, want ze vormt, onzes inziens, een onrechtstreekse belemmering voor de vrijheid van vestiging en van het vrij verkeer van kapitaal die door het Verdrag van de Europese Unie worden gewaarborgd.

(9) B.S. van 23 december 1995.

Stel dat een Belgische rijksinwoner zowel bedrijfsleider is van een binnenlandse vennootschap als van een buitenlandse vennootschap.

Wanneer hij voor de keuze wordt geplaatst om effecten van de ene dan wel van de andere vennootschap te verkrijgen, en hij de verkrijging met een lening moet financieren, zal hij door artikel 52, 11° WIB 1992 genoodzaakt zijn om voor de verkrijging van de aandelen van de binnenlandse vennootschap te kiezen, aangezien die verrichting, in tegenstelling tot de verkrijging van buitenlandse aandelen, hem recht op aftrek biedt. Er is dus sprake van een belemmering van het vrij verkeer van kapitaal, want het Belgisch recht bevoordeelt onrechtstreeks overdrachten van nationale effecten, ten nadele van verrichtingen met buitenlandse effecten.

Ook de vrijheid van vestiging wordt door de aftrekregeling belemmerd. Stel het geval van een Belgische rijksinwoner waaraan een opdracht van bedrijfsleider in een Belgische vennootschap dan wel een identieke opdracht in een buitenlandse vennootschap wordt aangeboden, op voorwaarde dat hij in één van beide vennootschappen een deel van het maatschappelijk kapitaal verkrijgt. Wanneer hij de aankoop van de aandelen met een lening moet financieren, bestaat er weinig twijfel over dat zijn keuze naar de Belgische opdracht zal uitgaan.

Door het voordeel van de interestaftrek te beperken tot schulden aangegaan voor het verkrijgen van aandelen van binnenlandse vennootschappen, schendt artikel 52, 11° WIB 1992 het gemeenschapsrecht. De bepaling zou derhalve moeten gewijzigd worden en het voordeel van de regeling ten minste uitgebreid tot het verkrijgen van aandelen van vennootschappen die gevestigd zijn in een lidstaat van de Europese Unie.

III.6. Periodieke bezoldiging

De aftrek wordt alleen toegestaan voor interesten in verband met de verkrijging van aandelen van vennootschappen waarin de bedrijfsleider zijn functies uitoefent en waarvan hij periodieke bezoldigingen ontvangt.

Het WIB 1992 definieert niet nader wat onder «periodiek» moet worden verstaan.

De voorbereidende werkzaamheden van de wet van 20 juli 1990⁽¹⁰⁾ die artikel 26, § 2 van de wet van 7 december 1988 houdende hervorming van de inkomstenbelasting, dat thans artikel 52, 11° WIB 1992 is geworden, heeft gewijzigd, vermelden dat het adjectief periodiek, dat door de toenmalige wetgever werd gebruikt, moet worden opgevat als «ten minste eenmaal per jaar»⁽¹¹⁾.

(10) B.S. van 1 augustus 1990.

(11) *Parl. St.*, Kamer, Zitting 1989-1990, 1218/1, p. 14.

Die interpretatie wordt door de administratie aanvaard⁽¹²⁾. Daarenboven eist de administratie dat er een evenredig verband bestaat tussen de betaalde interest en de verkregen bezoldigingen. Hoewel die laatste voorwaarde in dezelfde voorbereidende werkzaamheden tot uiting komt, staat ze niet in de wettekst en is ze dus niet van dwingende aard. De rechtspraak heeft trouwens al bevestigd dat de vermeende onevenredigheid tussen de inkomsten van de bedrijfsleider en het geleende bedrag geen toereikend motief is om de aftrek van de interest in verband met de lening te verwerpen⁽¹³⁾.

De in aanmerking te nemen *bezoldigingen* van de bedrijfsleider omvatten alle bedragen die fiscaal alsdanig worden gekwalificeerd, met inbegrip van de aldus gekwalificeerde inkomsten ingevolge de toepassing van het attractiebeginsel en de herkwalificatie van de inkomsten van aan de vennootschap verhuurde gebouwen, in de mate ze de in artikel 32, lid 2, 3° WIB 1992 vastgestelde grens overschrijden.

III.7. Rentevoet

Zoals alle interest waarvan de aftrek wordt gevraagd, moet de in artikel 52, 11° WIB 1992 bedoelde interest voldoen aan de door artikel 55 van hetzelfde wetboek gestelde voorwaarde, met name niet hoger zijn dan een bedrag dat overeenstemt met de voor een soortgelijke schuld op de markt toegepaste rentevoet. Op interest van schulden aangegaan bij de in artikel 56 WIB 1992 bedoelde kredietinstellingen is evenwel geen beperking van toepassing.

IV. Conclusie

Artikel 52, 11° WIB 1992 zou idealiter moeten worden gewijzigd met als dubbel doel:

- de bepaling in overeenstemming te brengen met het Europees recht;
- de samenhang te verzekeren tussen de fiscale aftrekvoorwaarden en de inmiddels geldende handelsrechtelijke normen, ten einde de aftrek van interest van leningen aangegaan bij de vennootschap zelf mogelijk te maken, wanneer die leningen voldoen aan de eisen die door het Wetboek van Vennootschappen voor de nv's, de bvba's en de cvba's worden gesteld.

Christophe LEMAIRE
Substituut-arbeidsauditeur te Luik,
Licentiaat fiscaal Recht, Docent CBCEC

(12) Com.IB 1992.

(13) Antwerpen, 20 december 2005, *RAGB* 2006, boekd. 8, p. 573 met noot van C. Laureys.

Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten in de toelichting van de balans —

De toelichting van het volledig model van de jaarrekening van de ondernemingen en van de grote en zeer grote verenigingen bevat de bedragen van de belastingschulden die vervallen zijn, niet-vervallen of geraamd. Dezelfde toelichting bevat eveneens de vervallen schulden ten aanzien van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) alsook de andere schulden m.b.t. bezoldigingen en sociale lasten, vervallen of niet (toelichting VOL 5.9 en VOL-vzw 4.8).

In het verkort model worden de fiscale schulden en deze ten aanzien van de RSZ slechts vermeld indien ze vervallen zijn (VKT 5.5 en VKT-vzw 4.4).

Moeten als vervallen worden beschouwd, die opeisbare schulden waarvan de vervaldag verstreken is, ongeacht of uitstel van betaling is verkregen (referentie: KB van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van Vennootschappen, artikelen 91 X C.1 en 94 VB, uitvoerbaar verklaard op de grote en zeer grote verenigingen).

Deze meldingen opgenomen in het officieel model van jaarrekening maken het voorwerp uit van een bepaling van het W.Venn. (art. 100, 5°, b).

Deze vermelding in de toelichting is niet bedoeld om derden op de hoogte te brengen van het bestaan van een bevoorrechte belastingschuld of van een sociale schuld, deze informatie blijkt al uit het passief van de balans. De vermelding is eerder bedoeld om abnormale termijnen die door de belastingbesturen of de RSZ onder bescherming van hun voorrechten werden toegestaan of geduld, duidelijk te laten blijken.

In volgend artikel wordt de manier ontleed waarop de betrokken posten moeten ingevuld worden in de toelichting van de jaarrekening van de ondernemingen en van de grote en zeer grote verenigingen.

1. Belastingen

A. Vervallen belastingschulden (code 9072)

Vervallen belastingschulden zijn achterstallen schuldig aan de fiscale administraties en waarvan de betaaltermijn verstreken is. De betaaltermijnen van belastingschulden zijn als volgt gegeld:

De roerende voorheffing is betaalbaar binnen de vijftien dagen na de toekenning of de betaalbaarstelling van de belastbare inkomsten (art. 412, 1e lid WIB 1992).

De bedrijfsvoorheffing

Geval a) In het algemeen is de bedrijfsvoorheffing betaalbaar binnen de vijftien dagen na de maand waarin de inkomsten werden betaald of toegekend.

Geval b) De bedrijfsvoorheffing is betaalbaar binnen de vijftien dagen na het verstrijken van ieder trimester waarin de inkomsten werden betaald of toegekend, wanneer de bedrijfsvoorheffing op de inkomsten van het vorige jaar minder dan 32 530 euro bedroeg (dit bedrag wordt jaarlijks aan het indexcijfer aangepast). In dit geval is uiterlijk op 15 december een voorschot op de bedrijfsvoorheffing van het vierde trimester betaalbaar. Dat voorschot is gelijk aan de werkelijk verschuldigde bedrijfsvoorheffing voor de maanden oktober en november van het lopende jaar.

Geval c) De bedrijfsvoorheffing betreffende de inkomsten die zijn betaald of toegekend gedurende de eerst vijftien dagen van december is uiterlijk op 24 december betaalbaar wanneer de schuldenaar van die inkomsten voor het vorige jaar meer dan 2 500 000 euro bedrijfsvoorheffing verschuldigd was.

(wettelijke basis betaaltermijnen bedrijfsvoorheffing: artikel 412, lid 2 tot 4 WIB 1992)

Directe belastingen worden ingekohierd en daarna volgt een aanslagbiljet waarop de uiterste datum van betaling is aangegeven. Dit betreft de federale belastingen en die van de gewesten, de gemeenschappen, de provincies en de gemeenten.

De belasting op de toegevoegde waarde (btw) is betaalbaar de twintigste dag die volgt op de maand of het kwartaal waarop de aangifte slaat (art. 53, §1, 3° WBTW).

Onverminderd de toerekening van het creditsaldo dat uit de rekening-courant zou blijken, betaalt de belastingplichtige die een maandaangifte indient, uiterlijk de 24ste van de maand december van het lopende kalenderjaar, een voorschot gelijk aan de belasting over de handelingen van 1 t.e.m. 20 december. Indien de belastingplichtige de gegevens niet verstrekt om het bedrag van het voorschot te controleren, is het bedrag van het voorschot gelijk aan de belasting over de handelingen van de maand november van het lopende kalenderjaar (art. 19, §3 Btw- KB nr. 1).

De belastingplichtige die slechts een kwartaalaangifte indient moet uiterlijk de 20ste van de tweede en de derde maand van ieder kalenderkwartaal een voorschot voldoen op de belasting waarvoor de opeisbaarheid uit de aangifte zal blijken (art. 19, §1 Btw-KB nr. 1).

Voorbeelden als toelichting

Zijn als vervallen te beschouwen op 31 december jaar N indien onbetaald op die datum en volgens de betaaltermijnen hierboven vermeld:

- de roerende voorheffing op inkomsten toegekend of betaalbaar gesteld vóór 16 december N;
- de bedrijfsvoorheffing van de maand november N, geval a);
- de bedrijfsvoorheffing van het derde trimester N of voorgaande trimesters of voorschot vierde trimester N, geval b);

- de bedrijfsvoorheffing van de vijftien eerste dagen van december N, geval c);
- de btw op de maandaangifte van de maand november N of voorgaande maanden of het voorschot te betalen op 24 december N;
- de btw op de kwartaalaangifte van het derde kwartaal N of voorgaande kwartalen en de voorschotten te betalen gedurende het vierde kwartaal N of voorgaande;
- directe belastingen waarvoor een aanslagbiljet werd ontvangen met als uiterste betalingsdatum 31 december N.

B. Niet-ervallen belastingschulden (code 9073)

Het betreft schulden niet opgenomen onder code 9072 maar die vast staan en waarvoor een titel bestaat.

Voorbeelden: zijn opeisbaar maar niet vervallen op 31 december N:

- het saldo btw te betalen op de maandaangifte van december N en het saldo te betalen op de kwartaalaangifte van het 4° kwartaal N;
- de bedrijfsvoorheffing van december N, geval a);
- saldo bedrijfsvoorheffing van het vierde trimester N, geval c);
- de roerende voorheffing op inkomsten toegekend of betaalbaar gesteld na 16 december N;
- directe belastingen waarvoor een aanslagbiljet werd ontvangen met een uiterste betaaldatum na 31 december N.

C. Geraamde belastingschulden (code 450)

Betreft belastingschulden waarvoor nog geen titel bestaat. Het bedrag ervan staat vast of kan met zekerheid worden geschat. Het gaat om Belgische winstbelastingen, andere Belgische belastingen en taksen alsook buitenlandse belastingen en taksen.

Opmerkingen betreffende de belastingschulden:

- 1) De som van de bedragen die voorkomen onder codes 9072, 9073 en 450 van de toelichting moet overeenstemmen met het bedrag onder post 450/3 van de passiva van de balans. Deze gelijkheid is niet gecontroleerd door de rekenkundige en logische controles toegepast door de Nationale Bank van België.
- 2) De post 9073 «Niet-ervallen belastingschulden» is niet voorzien in het verkort model van de jaarrekening.
- 3) Als referentie geldt het advies nr 110-2 van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen.

2. Bezoldigingen en sociale lasten

A. Vervallen schulden ten aanzien van de RSZ (code 9076)

Zoals de omschrijving het aanduidt betreft het enkel de vervallen schulden ten aanzien van de RSZ en niet ten aanzien van andere organismen of andere derden.

De bijdragen aan de RSZ zijn als volgt te betalen:

- Een voorschot moet betaald worden uiterlijk de vijfde dag van de tweede en de derde maand die op een kwartaal volgen.
- Het saldo van een kwartaal moet betaald worden uiterlijk de laatste dag van de maand die op het kwartaal volgt.
- Voorbeelden: als het boekjaar op 31 december N afsluit zijn vervallen en op te nemen onder code 9076:
- de onbetaalde voorschotten van het vierde kwartaal die moesten betaald worden op 5 november N en op 5 december N;
- de eventuele onbetaalde voorschotten van kwartalen die het vierde kwartaal van jaar N voorafgaan;
- het onbetaalde saldo van het derde kwartaal jaar N of eventueel van voorgaande kwartalen.

Zijn niet als vervallen te beschouwen en moeten opgenomen worden in het totaalbedrag onder code 9077 hieronder:

- het laatste voorschot van het vierde kwartaal jaar N, te betalen op 5 januari N+1 alsook het saldo van het vierde kwartaal N te betalen uiterlijk op 31 januari N+1.

B. Andere schulden m.b.t. bezoldigingen en sociale lasten (code 9077)

Het criterium vervallen of niet-ervallen wordt niet meer in aanmerking genomen. Worden globaal onder deze post opgenomen, de volgende opeisbare en vaststaande bedragen, betreffende:

- de niet-ervallen schulden ten aanzien van de RSZ niet opgenomen onder code 9076 (cf. supra);
- de te betalen bedragen betreffende de bezoldigingen en rechtstreekse sociale voordelen, de bezoldigingen waarop beslag werd gelegd, de buiten wettelijke bijdragen van gelijk welke aard, door de werkgever gedragen, het te betalen vakantiegeld en in voorkomend geval de te betalen eindejaarspremies.

Opmerkingen betreffende de schulden m.b.t. bezoldigingen en sociale schulden

- 1) De som van de bedragen die voorkomen onder code 9076 en 9077 moet overeenstemmen met het bedrag op post 454/9 van de passiva op de balans. Deze gelijkheid wordt niet gecontroleerd door de rekenkundige en logische controles toegepast door de Nationale Bank van België.
- 2) De post 9077 «Andere schulden m.b.t. bezoldigingen en sociale lasten» is niet voorzien in het verkort model van de jaarrekening.
- 3) Als referentie geldt advies nr. 146-2 van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen.

3. Verwijlinteressen op belastingschulden en sociale schulden

Als een schuld tegenover een belastingsbestuur of de RSZ niet op de vervaldag is betaald, is de debiteur van rechtswege ver-

wijlinteresten verschuldigd, ingevolge de wet of de reglementering.

A. Ten laste nemen en plaats op de balans

Moeten de interesten gelopen tot de afsluitingsdatum van het boekjaar, ten laste genomen worden van de resultaten van het boekjaar en als belastingschuld of sociale schuld in de passiva van de balans worden geboekt, zelfs indien daarvoor geen bericht, kennisgeving noch aanslag werd ontvangen?

Aangezien verwijlinteresten van rechtswege krachtens de wet zelf verschuldigd zijn en dus een vaststaande schuld vormen, moeten volgens de Commissie voor Boekhoudkundige Normen, in toepassing van artikel 33 van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het W.Venn., de interesten voor de periode van het boekjaar waarin zij verschuldigd zijn, pro rata temporis, aan dat jaar worden toegerekend. Deze interesten komen in de passiva van de balans onder de post «Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten» (code 450/3 of 454/9).

Een onderneming of een vereniging kan soms moeilijk de grootte van dergelijke interestlast berekenen als ze daarover geen stuk heeft ontvangen van het fiscaal bestuur of van de RSZ. In dit geval moet het ten laste te nemen intrestbedrag worden geraamd.

B. Melding in de toelichting

Moeten de gelopen interesten worden toegevoegd aan het bedrag te vermelden in de toelichting onder de posten m.b.t. vervallen belastingschulden of vervallen schulden ten aanzien van de RSZ?

In verband met dit probleem moeten twee gevallen worden onderscheiden:

- a) Op het einde van het boekjaar blijft de onderneming of de vereniging hoofdsom en interesten verschuldigd, maar

voor deze interesten werd geen datum van eisbaarheid betekend.

In dit geval is enkel de hoofdsom vervallen en worden hierop verwijlinteresten geheven. De interesten zelf zijn niet vervallen en hoeven dus niet aan de cijfers in de toelichting te worden toegevoegd.

- b) De onderneming of de vereniging die hoofdsom en interesten verschuldigd was, heeft vóór het einde van het boekjaar een betaling in mindering gebracht, die echter niet volstond om de schuld in hoofdsom en interesten volledig aan te zuiveren.

In dit geval wordt deze betaling bij voorrang toegerekend aan de interesten, zoals voorgeschreven door artikel 1254 van het Burgerlijk Wetboek. Als gevolg daarvan is de overblijvende schuld een fractie van de schuld in hoofdsom. Deze laatste is per definitie vervallen en moet dan ook in de toelichting worden vermeld. Aangezien de interesten bij voorrang werden betaald hoeven zij niet in de toelichting worden vermeld.

Het probleem van de vaststelling van het interestbedrag heeft onvermijdelijk gevolgen voor de bepaling van de nog verschuldigde hoofdsom na toerekening van het betaalde bedrag. De nog verschuldigde hoofdsom zal dan moeten geraamd worden.

Opmerkingen betreffende de verwerking van verwijlinteresten

- a) De bevoegdheid verleend aan de directeur van het belastingbestuur en aan het bestuur van de RSZ om, in bijzondere gevallen, vrijstelling van verwijlinteresten toe te staan, wijzigt niets aan de draagwijdte van het principe van hun verwerking zoals hierboven beschreven.
- b) Als referentie geldt advies nr. 146-1 van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen.

Michel VANDER LINDEN
Erebedrijfsrevisor

Boekhoudkundige verwerking van een vermogensportefeuille

1. Definitie van een vermogensportefeuille

Meerdere verenigingen bezitten liquide middelen die ze later zullen bestemmen aan filantropische of caritatieve projecten. Deze waarden worden belegd in effecten uitgegeven door de publieke overheid, door financiële instellingen of door beleggingsfondsen. Door deze middelen te beleggen bekomt de vereniging tegelijkertijd inkomsten waarmee ze een deel van de kosten van haar werking of van haar activiteit kan dekken.

De bedoeling is dan wel deze beleggingen voor een looptijd van meer dan één jaar te bewaren, waardoor de portefeuille op

den duur een permanent en belangrijk deel van het vermogen uitmaakt. Dit laatste kenmerk heeft er toe bijgedragen dat dit soort portefeuille de naam kreeg van «vermogensportefeuille».

De vermogensportefeuille komt vaak voor in de activa van de balans van een stichting. Bij de oprichting van een stichting doen de oprichters een inbreng aan de stichting in de overtuiging dat de inkomsten ervan zullen aangewend worden om de activiteiten van de stichting te ontwikkelen en het belangeloos doel te verwezenlijken.

In geval de inbreng uit liquide middelen bestaat of uit effecten van alle aard, zal de stichting een portefeuille aanleggen die het karakter heeft van een «vermogensportefeuille» zoals hierboven beschreven.

2. Rubricering van een vermogensportefeuille

Mag de vereniging of de stichting haar vermogensportefeuille opnemen in de financiële vaste activa om zo beter het kenmerk van de lange termijn te doen uitkomen?

Door de voorstelling van de rubriek «Financiële vaste activa» aan te passen, door er een deelrubriek in te voegen, zou het mogelijk zijn een getrouwer beeld te geven van het vermogen.

Een vraag in die zin werd gesteld aan de Commissie voor Boekhoudkundige Normen. Deze doet opmerken dat het nastreven van een duurzame en specifieke band met de emittent essentieel is voor het boeken van een financieel vast actief. Dit is niet het geval voor een vermogensportefeuille. De bedoeling beleggingen meer dan één jaar aan te houden laat niet toe deze belegging als financieel vast actief te boeken.

Bovendien mag het principe van het getrouw beeld geen voorwendsel zijn om de voorstelling van de jaarrekening zonder meer aan te passen. Sinds het gebruik van het wettelijk schema XBRL voor de neer te leggen jaarrekening bij de Nationale Bank van België mogen de hoofdrubrieken die in het vet zijn afgebeeld niet aangepast worden. Om beter te voldoen aan het voorschrift van het getrouw beeld moet aanvullende informatie in de toelichting worden gegeven.

Als conclusie: een vermogensportefeuille wordt ondergebracht onder de activa in de rubriek «Geldbeleggingen». Indien het bestuursorgaan van mening is dat het specifiek karakter van de beleggingen moet bekend gemaakt worden, zal een passende commentaar gegeven worden in de toelichting.

3. Waardering van een vermogensportefeuille

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening en voor het bepalen van de waarderingsregels. In het huidig klimaat op de financiële markten zal alle aandacht gaan naar de waardering van een vermogensportefeuille. Hoogstwaarschijnlijk zullen de meeste verenigingen en stichtingen per einde 2008 minderwaarden ondergaan hebben op hun beleggingen.

Mocht een vermogensportefeuille opgenomen worden in de financiële vaste activa dan zouden waardeverminderingen moeten geboekt worden enkel indien ze duurzaam van aard zijn. Deze beoordeling ligt in handen van het bestuursorgaan. Maar wij zagen dat de Commissie voor Boekhoudkundige Normen een ondubbelzinnig advies heeft gegeven: een vermogensportefeuille moet ondergebracht worden onder de rubriek «Geldbeleggingen». De gevolgen van dit advies zijn duidelijk.

Geldbeleggingen worden in de activa geboekt tegen aanschaffingswaarde (historische kost). Waardeverminderingen worden toegepast wanneer de realisatiewaarde op de datum van de jaarafsluiting lager is dan de aanschaffingswaarde. Dat impliceert dat de vraag of de waardevermindering al dan niet duurzaam is, van geen belang is. De slotkoers is in deze bepalend.

Voor de waardering van genoteerde effecten zal het bestuursorgaan geen moeilijkheden ondervinden. Het is voldoende een waardevermindering te boeken gelijk aan het verschil tussen de aanschaffingswaarde en de koers op de datum van de jaarafsluiting.

Voor de waardering van niet-genoteerde effecten zal het anders zijn. Voor deze effecten zal de nominale waarde en de indicatieve op vervalddag verwachte waarde een eerste aanduiding zijn om dit te beoordelen.

Het bestuursorgaan moet oordelen of er op deze beleggingen waardeverminderingen moeten geboekt worden om rekening te houden met de risico's verbonden aan de aard van de betrokken producten, de situatie van de schuldenaar of de algemene tendens op de financiële markten.

Bronnen:

- Commissie voor Boekhoudkundige Normen, advies NFP-5, oktober 2008;
- Koninklijk Besluit van 30 januari 2001 ter uitvoering van het Wetboek van vennootschappen, artikels toepasselijk op de grote verenigingen en stichtingen.

Michel VANDER LINDEN
Erebedrijfsrevisor

Noch deze publicatie, noch gedeelten van deze publicatie mogen worden gereproduceerd of opgeslagen in een retrievalssysteem, en evenmin worden overgedragen in welke vorm of op welke wijze ook, elektronisch, mechanisch of door middel van fotokopieën, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De redactie staat in voor de betrouwbaarheid van de in haar uitgaven opgenomen info, waarvoor zij echter niet aansprakelijk kan worden gesteld. **Verantwoordelijke uitgever**: Etienne VERBRAEKEN, B.I.B.F. – Legrandlaan 45, 1050 Brussel, Tel. 02/626 03 80, Fax. 02/626 03 90 e-mail: info@bibf.be, URL: <http://www.bibf.be>. **Redactie**: Gaëtan HANOT, Geert LENAERTS, Maria PLOUMEN, Etienne VERBRAEKEN. **Adviesraad**: Professor P. MICHEL, Ecole d'Administration des Affaires de l'Université de Liège, Professor C. LEFEBVRE, Katholieke Universiteit Leuven.